

Nr 72.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse från betalningsskyldighet för viss allmänna arvsfonden tillkommande fordran på grund av borgen; given Stockholms slott den 20 februari 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför.

Den 1 oktober 1934 utfärdade Olga Lundquist till Emilia *Theresia* Wilhelmina Rambach ett skuldebrev å 11 300 kronor jämte ränta. Skuldebrevet försågs med proprieborgen av Olga Lundquists make Karl Emil Lundquist samt makarnas tre barn, däribland Evert Lundquist.

Sedan *Theresia* Rambach den 8 april 1941 avlidit utan att efterlämna annan arvinge än allmänna arvsfonden, anhöll Olga Lundquist jämte hennes tre barn i en den 12 januari 1945 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift om befrielse från skyldighet att till arvsfonden erlægga betalning på grund av berörda skuldebrev.

Över ansökningen avgavs yttranden av *överståthållarämbetet* och *kammaradvokatfiskalsämbetet*.

Överståthållarämbetet anförde bl. a. följande.

Såsom framgår av handlingarna, har ifrågavarande skuld uppkommit däri-genom att Theresia Rambach vid olika tillfällen under åren 1925—1934 över-lämnat varierande belopp till makarna Lundquist, vilka på grund av mannens sjukdom befunnit sig i ekonomiska svårigheter. När de försträckta medlen överskridit 4 000 kronor, hade hustru Lundquist utfärdat ett kvitto å beloppet. Sedan försträckningarna den 1 oktober 1934 stigit till sammanlagt 11 300 kronor, hade hon utskrivit den ifrågavarande skuldförbindelsen och anmodat sina barn att teckna borgen å densamma. Enligt sökandenas samstående uppgifter skulle såväl utfärdandet av skuldförbindelsen som tecknandet av borgensförbindelserna hava skett på hustru Lundquists eget initiativ. There-sia Rambach skulle således icke hava uttryckt någon önskan därom. Hon skulle icke ens hava påräknat att erhålla betalning utan endast önskat att un-der sin livstid få uppbära ränta å beloppet. Hustru Lundquist hade emellertid velat lämna ett erkännande av den ekonomiska hjälpen och såsom ytterligare uttryck för sin erkänsla anmodat barnen att gå i borgen. Hustru Lundquist och Theresia Rambach voro barndomsvänner. Vänskapen hade bestått genom åren och kommit att omfatta jämväl övriga medlemmar av familjen Lund-quist.

Såväl mannen som hustrun Lundquist hava numera avlidit, mannen den 5 april och hustrun den 20 juli 1945. Dödsbotillgångarna utgöras — förutom av oguldna pensioner och kontanter om sammanlagt några hundra kronor — endast av lösöre med ett bouppteckningsvärde av 9 747 kronor. Skulderna uppgå förutom ifrågavarande skuldförbindelse till 10 598 kronor, varvid icke medräknats barnens bidrag till familjens utgifter såväl före som efter fa-derens död.

Betalning för skuldförbindelsen kan således endast till ringa del erhållas ur gäldenärens dödsbo. Barnen, som numera synas befinna sig i tämligen goda ekonomiska omständigheter, ämna betala boets övriga skulder, vilka väsent-ligen utgöras av obetalda skatter samt sjukvårds- och begravningskostnader, och alltså undvika ett realiserande av boets lösöre genom borgenärernas in-gripande.

Bortsett från borgensförbindelserna synas föreliggande omständigheter tala för bifall till framställningen om skuldens avskrivande. Barnen Lundquists tecknande av borgen föranleder däremot till en viss tveksamhet. Enligt vad ovan framhållits skulle jämväl borgensförbindelserna endast hava utgjort en »gest». En omständighet som talar emot detta är, att barnen vid tiden för hjälpens meddelande bereddes utbildning på föräldrarnas bekostnad, varför det kan ifrågasättas, huruvida de icke vid tecknandet av borgen ansett sig framdeles böra svara för den hjälp, som indirekt kommit dem till godo. Å andra sidan får härvid beaktas, att deras utbildning redan påbörjats vid tiden för faderns insjuknande och att försträckningarna avsetts för och använts till av faderns sjukdom föranledda kostnader. I detta sammanhang kan erinras om att barnen icke skulle ha varit ersättningsskyldiga, därest föreliggande hjälpbehov tillgodosetts genom fattigvård. Enligt fattigvårdslagstiftningen är nämligen barns försörjningsplikt gentemot föräldrar villkorlig så tillvida, att det åligger barn att i mån av behov, å ena, samt förmåga, å andra sidan, för-sörja föräldrarna. Den barn åliggande ersättningsskyldigheten för föräld-rarna lämnad vård sträcker sig icke längre än denna försörjningsplikt och bestämmes sålunda av försörjningspliktens omfattning vid tiden för vården.

Barnen Lundquist ägde vid tiden för lämnandet av ifrågavarande hjälp icke förmåga att bidra till föräldrarnas försörjning.

Under återopande av det anförda finner sig ämbetet för sin del kunna tillstyrka bifall till framställningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet yttrade i huvudsak följande.

Det förhållandet att Olga Lundquist anmodat sina barn att teckna borgen å ifrågavarande skuldebrev giver enligt ämbetets förmenande vid handen, att hon, som enligt uppgift saknade nämnvärda tillgångar, icke betraktat skuldebrevet allenast som en tom formalitet utan ansett sig eller — därest hon icke själv vore i stånd till återbetalning — barnen skyldiga att med ränta återbetala det henne av Theresia Rambach försträckta beloppet. Detta antagande torde vinna stöd av ett å skuldförbindelsen den 12 september 1937 tecknat tillägg varigenom Theresia Rambach medgivit »gäldenären respektive dennes rättssinnehavare» bl. a. att »med iakttagande endast av föreskriven uppsägningstid av sex månader, när helst de så önska, verkställa uppsägning».

Någon anledning till antagande, att barnen Lundquist icke i vederbörlig ordning skulle kunna infria skuldförbindelsen torde Theresia Rambach icke hava haft, då de redan vid tiden för borgensåtagandet vore ägare till en fastighet vid Tegnérsgatan i Stockholm samt två av dem hade egen arbetsinkomst. Det har icke heller styrkts, att Theresia Rambach haft för avsikt att efterskänka sin fordran på makarna Lundquist eller deras barn.

På grund härav och då — även om, såsom överståthållarämbetet anført, de penningmedel, som Theresia Rambach försträckt makarna Lundquist, i första hand avsetts till makarnas uppehälle — medlen åtminstone indirekt kommit barnen till godo därigenom att det blivit föräldrarna möjligt att i motsvarande omfattning bidra till barnens utbildning, samt då sökandena numera befinna sig i relativt goda ekonomiska omständigheter, finner ämbetet sig icke kunna förorda bifall till framställningen.

Genom beslut den 24 januari 1947 fann Kungl. Maj:t den av Olga Lundquist och hennes barn gjorda ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en den 3 mars 1950 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift anhöll konstnären Evert Lundquist om befrielse från gäldande av å honom belöpande andel, 3 655 kr. 67 öre, i ifrågavarande skuld. Till stöd för sin ansökning återopade Lundquist sin svaga ekonomiska ställning samt viss sjukdom. Han vore gift sedan 1943 och hade i äktenskapet två minderåriga barn.

Angående de närmare omständigheterna rörande Lundquists personliga förhållanden torde få hänvisas till handlingarna i ärendet, vilka torde få tillhandahållas vederbörande riksdagsutskott.

Kammaradvokatfiskalsämbetet anförde i yttrande den 1 november 1950 över sistberörda ansökning bl. a. följande.

Sökanden har intill den 21 juni 1950 endast inbetalat ett räntebelopp om 97 kronor 60 öre. Av sökanden lämnade uppgifter angående hans ekonomiska och personliga förhållanden — vilka uppgifter vinna stöd av den genom länsstyrelsen i Stockholms län verkställda utredningen — giva vid handen, att sökanden icke kan förväntas bliva i stånd att inom överskådlig tid, om ens någonsin, fullgöra sitt borgensåtagande. Med hänsyn härtill och då på grund av borgensförbindelsen, vilken ingåtts före ikraftträdandet av lagen den 27

mars 1936 om skuldebrev samt därmed sammanhängande ändring av 10 kap. 11 § handelsbalken m. fl. lagrum, solidarisk betalningsansvarighet icke torde kunna göras gällande gentemot medlöftesmännen, vill ämbetet icke motsätta sig bifall till ansökningen.

Genom beslut den 22 december 1950 fann Kungl. Maj:t icke för det dåvarande skäl bifalla ansökningen.

I en den 30 januari 1952 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har Evert Lundquist gjort förnyad framställning om befrielse från ifrågavarande skuld.

Såväl länsstyrelsen som kammaradvokatfiskalsämbetet ha tillstyrkt bifall till den föreliggande ansökningen. Ämbetet har därvid hänvisat till sitt utlåtande den 1 november 1950 samt i övrigt anfört följande.

Sökanden har intill den 15 maj 1952 endast kunnat erlægga ett kapitalbelopp av 400 kronor utöver det i ämbetets sagda utlåtande omförmälda räntebeloppet 97 kronor 60 öre. Den i nu föreliggande ärende verkställda utredningen utvisar att sökanden synes häfta i skuld med sammanlagt 21 321 kronor 55 öre, därest förevarande borgensskuld icke medräknas, ävensom att sökanden saknar utmätningsbara tillgångar. Sökandens betalningsmöjligheter synes icke ha förbättrats och det synes ovisst, huruvida han inom rimlig tid eller ens någonsin kan erhålla möjlighet att fullgöra sitt borgensåtagande. Ämbetet vill med hänsyn härtill icke heller nu motsätta sig ett bifall till ifrågavarande framställning.

Departementschefen. Med hänsyn till i ärendet föreliggande särskilda förhållanden och då såsom länsstyrelsen och kammaradvokatfiskalsämbetet framhållit, det synes ovisst, huruvida sökanden inom rimlig tid eller ens någonsin kan bli i stånd att fullgöra sitt borgensåtagande, vill jag tillstyrka att han befrias från återstående skuld till allmänna arvsfonden på grund av ifrågavarande borgen.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Evert Lundquist må befrias från skyldigheten att gälda allmänna arvsfondens återstående fordran på grund av omförmälda borgen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Nils Fjellander.